

■ Ἐπὶ τῇ Κυριακῇ πρὸ Χριστοῦ Γεννήσεως

Οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης*

«Νὰ ἀγαποῦμε καὶ νὰ μελετοῦμε μὲ εὐφροσύνη
τὴν Παλαιὰ Διαθήκη»

Οἱ δύο Κυριακὲς ποὺ προηγούνται τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἀποτελοῦν λαμπρὸ πρόλογο τῆς Ἑορτῆς.

Πράγματι, τὶς δύο αὐτὲς Κυριακὲς τιμοῦμε ὅλους τοὺς προγόνους τοῦ Κυρίου καὶ τοῦς Δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Αὐτὸ μᾶς φανερώνει πόσο τὸ Μυστήριον τῆς Σωτηρίας μας εἶναι ριζωμένο μέσα στὴν ἱστορία, τὴν ἱστορία ἑνὸς λαοῦ· ἑνὸς λαοῦ ποὺ ξεκινᾷ ὡς ἐπίγειος, ὡς ἡ πραγματικότητα ἐκεῖνη ἢ καλὰ ριζωμένη στὴν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ κόσμου, στὴν ἱστορία τοῦ Λαοῦ τοῦ Ἰσραήλ. Ἐνὸς Λαοῦ ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ καὶ τοὺς Πατριάρχες, καὶ ὅλη ἡ ἱστορία του μέχρι τὸν Χριστὸ εἶναι διανθισμένη ἀπὸ θεῖες παρεμβάσεις. Ὅλη ὁμως αὐτὴ ἡ ἱστορία του στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ἦταν ἀκριβῶς μία προετοιμασία γιὰ Ἐλευση τοῦ Χριστοῦ.

Ἄν ὁ Θεὸς θέλησε νὰ προηγηθεῖ τῆς Ἐλευσεως τοῦ Σωτῆρος αὐτὴ ἡ ἀγία ἱστορία, ἡ ἱστορία ἑνὸς Λαοῦ, εἶναι ἐπειδὴ κατὰ τὸ σχέδιό Του ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἀτομικὴ ὑπόθεση, κάτι ποὺ διαμεμβεται ἀπλῶς μεταξὺ τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὄν μοναχικό. Τὸ ἀπολωλὸς πρόβατο ποὺ ὁ Καλὸς Ποιμὴν βγῆκε νὰ ἀναζητήσει εἶναι ἡ ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη.

* * *

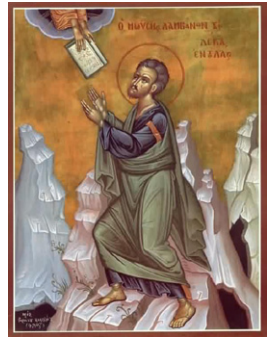

Όταν διαβάζουμε τὰ πρῶτα κεφάλαια τῆς Γενέσεως μέχρι τὴν κλήση τοῦ Ἀβραάμ, βλέπουμε ὅτι, μετὰ τὸ σφάλμα τῶν πρώτων γονέων, ἡ ἱστορία αὐτὴ διηγείται τὴν ἀποδιοργάνωση τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ ὀφείλεται στὴν ἁμαρτία. Ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ παρήκουσαν τὸν Θεὸ καὶ ἀπόκπηκαν ἀπὸ Αὐτόν, οἱ ἄνθρωποι χωρίστηκαν καὶ μεταξύ τους. **Εἰσῆλθαν** στὴν ἀνθρωπότητα οἱ διαίρεσεις, οἱ ἀντιπαλότητες, οἱ μάχες, τὸ μῖσος, τὰ ἐγκλήματα καὶ αὐτὰ κατέληξαν στὸν Κατακλυσμὸ καὶ στὸν Πύργο τῆς Βαβέλ. Ὁλόκληρη ἡ ἀνθρωπότητα βρέθηκε κατακερματισμένη. **Τὸ** ἐπεισόδιο μὲ τὸν πύργο τῆς Βαβέλ δείχνει πόσο αὐτὴ ἡ διαίρεση τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι προῖδὸν ἁμαρτίας, καρπὸς ὑπερηφανείας, παρακολούθημα τῆς ἐπανάστασης τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ Θεοῦ.

Μαζὶ ὅμως μὲ τὴν κλήση τοῦ Ἀβραάμ ἀρχίζει καὶ κάτι ἐντελῶς καινούργιο: ὁ Θεὸς σιγά-σιγά θὰ ἐπισυνάξει τὴν ἀνθρωπότητα. **Βεβαίως**, αὐτὸ δὲν θὰ γίνεи στὴν πληρότητά του παρὰ μόνο διὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλά, ἂν ὁ Θεὸς θέλησε νὰ ἐγγραφεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἢ σωτηρία μέσα στὴν ἱστορία ἑνὸς ἐπίγειου Λαοῦ, τὸ θέλησε, διότι ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἐπιτελέσει ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ σωτηρία ἑνὸς ἄλλου Λαοῦ, ἀρχαίου καὶ νέου, ποὺ δὲν ἀνήκει ἀποκλειστικὰ σὲ μία φυλὴ, σὲ ἓνα ἐπίγειο ἔθνος: τοῦ Λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας. **Τῆς** Ἐκκλησίας ποὺ εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀνθρωπότητα ἐπισυναγμένη, ἀνασυγκροτημένη ἐν Χριστῷ διὰ τοῦ πυρὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖο ἐκχύθηκε κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ γιὰ νὰ συγκεντρώσει ὅλους ἐν Χριστῷ.

Ὁ νέος ὅμως αὐτὸς Λαὸς δὲν εἶναι ἀσύνδετος μὲ τὸν παλαιό· ἀποτελεῖ τὴν συνέχειά του, εἶναι ἡ κατάληξή του. **Ἡ** μεγάλη αὐτὴ ἱστορικὴ πορεία, ποὺ εἶναι, θὰ λέγαμε, ἡ ἱστορία τοῦ ἐπίγειου σαρκικοῦ Ἰσραήλ, προετοίμασε τὴν Ἐκκλησία. Ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τοῦ Ἰσραήλ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπῆρξε μία ὑπόσχεση, μία προεικόνιση καὶ προτύπωση αὐτοῦ ποὺ ὁ Χριστὸς ἐπρόκειτο νὰ ἐκπληρώσει, καὶ ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας· ἦταν ἤδη, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ἡ Ἐκκλησία πρὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Όλα τὰ ἐπεισόδια τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραὴλ ἀποτελοῦν προτυπώσεις, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς μᾶς τὸ εἶπε (βλ. Ἰω. ε' 39, Λουκ. κδ' 27) καὶ ὅπως διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (βλ. Α' Κορινθ. ι' 6). **Ό**λόκληρη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μιᾶ γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ γιὰ τὸ λυτρωτικό Του ἔργο: ὁ Νόμος, οἱ Προφῆτες, οἱ Ψαλμοί, ὅλα μιλοῦν ἤδη γιὰ τὸν Χριστὸ μὲ τρόπο ἀκόμη συνεσκιασμένο, κάπως θαμπό, ὡστόσο ὅμως βαθύτατα ἀληθινό. **Ό**λο τὸ μυστήριο αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἀποκαλύφθηκε, φωτίστηκε μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Χριστοῦ, μὲ τὸν θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασή Του, καὶ μὲ τὴν σύναξη ὅλων τῶν μελῶν τοῦ Σώματός Του δι' Ἁγίου Πνεύματος. **Υ**πάρχει μία βαθύτατη ἐνότητα μέσα σὲ ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία ἀπὸ τὸν Ἀβραὰμ μέχρι τὴν Πεντηκοστὴ καὶ μέχρι τὴν Δευτέρα Παρουσία.

Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει νὰ ἔχουμε ἐπίγνωση τῆς θέσης ποὺ κατέχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη στὴν χριστιανικὴ καὶ πνευματικὴ μας ζωὴ. **Ό**λοι οἱ Πατέρες, ὅλοι οἱ Ἅγιοι διέτρεξαν καὶ μελέτησαν τὴν Παλαιὰ Διαθήκη μὲ ἀγάπη καὶ ὅλοι ἀναγνώρισαν αὐτοὺς τοὺς Δικαίους, ὅλους τοὺς Ἁγίους τῆς, ὡς πραγματικούς πατέρες καὶ ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ, τὸν Ὅποιο προσδοκοῦσαν καὶ τὸν Ὅποιο ἐμεῖς σήμερα γνωρίζουμε.

Όπως ἔλεγε ἓνας μεγάλος Γάλλος συγγραφέας, στὸν ὅποιο μοῦ ἀρέσει νὰ ἀναφέρομαι, ὁ Charles Peguy, αὐτὸ ποὺ κάνει τὸν Χριστιανὸ δὲν εἶναι ἡ ἀγιότητα τῆς ζωῆς του, δὲν εἶναι ἡ ἠθικὴ του τελειότητα, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀνήκει σὲ ἓναν Λαό, σ' αὐτὸν τὸν Λαὸ ποὺ εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ· καὶ ὁ Λαὸς αὐτὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ Ἁγίους, δικαίους καὶ ἁμαρτωλοὺς. **Ε**μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς παίρνουν λὲς ἀπὸ τὸ χέρι οἱ Ἅγιοι καὶ μᾶς ὁδηγοῦν νὰ ἀκολουθοῦμε μαζί τους τὸν Χριστὸ πρὸς τὸν Παράδεισο καὶ τὴν αἰώνια ζωὴ. **Σ**τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν Ἁγίων ἀνήκουν καὶ οἱ Ἅγιοι καὶ οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ μᾶς συνεπαίρνουν μαζί τους. **Γ**ιὰ μᾶς, ἡ αἰώνια ζωὴ ἀρχίζει ἤδη ἀπὸ ἐδῶ κάτω, ὅταν εἴμαστε ἀληθινὰ μέλη τοῦ Λαοῦ αὐτοῦ, ὄντως ἐνσωματωμένα σ' αὐτόν.

* * *

Ἡ Γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ, ποὺ μόλις διαβάσαμε, αὐτὸ μᾶς βοηθᾷ νὰ διακρίνουμε. **Τ**ὸ ἀνάγνωσμα αὐτό, ποὺ μᾶς

φαίνεται άνιαρό, εΐναι τόσο ώραίο στην πραγματικότητα και συνάμα τόσο παρηγορητικό για μās, στον βαθμό που μās δείχνει ότι ήδη ό Λαός αυτός της Παλαιās Διαθήκης συνίστατο και άπό Άγίους και άπό άμαρτωλούς. **Άνάμεσα** στα πρόσωπα που άπαριθμούνται, άνάμεσα στις γυναΐκες που αναφέρονται στην Γενεαλογία αυτή δεν λείπουν οί άμαρτωλοί και οί άμαρτωλές. **Και** όμως όλη αυτή ή άλυσίδα όδηγούσε στον Χριστό.

Υπάρχει ώστόσο στην άλυσίδα αυτή και ένας σημαντικός άριθμός άληθινών Άγίων, τους όποιους τιμούμε έξίσου με τους Άγίους της σημερινής Έκκλησίας, έπειδή με τον τρόπο τους –έναν τρόπο άκόμη αϊνιγματικό, άλλά πραγματικό– πίστεψαν στον Χριστό, σώθηκαν με την πίστη τους στον λόγο του Θεού και στην ύπόσχεση του Μεσσία αυτού που θα έρχόταν.

* * *

Οί Πατέρες της Έκκλησίας –έχω στον νοΐ μου, για παράδειγμα, τον Άγιο Ίωάννη τον Χρυσόστομο και τον Άγιο Άμβρόσιο Μεδιολάνων– άρέσκονται να έντρυφούν στην έπίγεια ζωή των Άγίων της Παλαιās Διαθήκης: του Άβραάμ, των Πατριαρχών και τόσων άλλων, έπειδή, παρόλο που δεν εΐχαν άκόμη τὸ πλήρες Φώς, όπως θα άποκαλυπτόταν έν Χριστῶ, υπάκουσαν άληθινά στον λόγο του Θεού, εΐχαν άπόλυτη έμπιστοσύνη στον λόγο αυτό, και εΐναι για μās, όπως και οί Άγιοι της Καινής Διαθήκης και όλοι οί Άγιοι της Έκκλησίας, και πρότυπα και μεσίτες.

Άς άγαπούμε να μελετούμε τὰ κείμενα αυτά των Πατέρων, τὰ όποια μās έπιτρέπουν να συλλαμβάνουμε όλο τὸ βάθος, όλο τον πλοΐτο της Παλαιās Διαθήκης, που εΐναι δικός μας, εΐναι πράγματι ένα με την ιστορία της Έκκλησίας μας.

Σήμερα άκούμε κάποιες ομάδες που ένδιαφέρονται για την προώθηση της Ιουδαιο-χριστιανικής φιλίας να λένε συχνά: «**Ά**ς άφήσουμε την Παλαιά Διαθήκη στους Έβραίους, και έμεις, οί Χριστιανοί, άς περιοριστούμε στην Καινή Διαθήκη». **Όχι! Ν**ά άγαπούμε βέβαια τους Έβραίους, άλλά να μην ξεπερνάμε τὰ όρια, να μην άποκρύπτουμε, με την πρόφαση του διαλόγου,

τὴν χριστιανικὴ μας ταυτότητα. **Αὐτὸ** θὰ σήμαινε, ὅτι κάνουμε καὶ πάλι τὸ ἴδιο λάθος, τὸ ὁποῖο ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἀπὸ τὸν δεῦτερο αἰῶνα, οἱ Πατέρες εἶχαν ἤδη ἀποκηρύξει.

Γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανοὺς ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τόσο αὐτὴ ἐδῶ στὴν γῆ, ὅσο καὶ ἡ οὐράνια, ἡ μόνη ποὺ θὰ παραμείνει πεπληρωμένη μετὰ τὴν Παρουσία, εἶναι συνδεδεμένη μὲ ὅλη τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, μὲ ὅλους αὐτοὺς τοὺς Προπάτορες, τοὺς Πατριάρχες, τοὺς Βασιλεῖς καὶ τοὺς Δικαίους ποὺ μόλις ἀναφέραμε στὴν Γενεαλογία τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὸ ἄνθος καὶ ὁ καρπὸς εἶναι ἐνωμένα μὲ τὸν μίσχο καὶ τὴν ρίζα ἀπ' ὅπου βλαστάνουν. **Καὶ** αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖο πρέπει πραγματικὰ νὰ προσέχουμε ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ τὴν ἐνότητα τῶν δύο Διαθηκῶν, τὴν ὁποία ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος Λουγδούνου –ἤδη ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ δευτέρου αἰῶνα– ὑπερασπιζόταν τόσο ἐντονα ἐνάντια στοὺς Γνωστικοὺς ποὺ ἤθελαν νὰ δημιουργήσουν ἕνα ρήγμα ἀνάμεσα στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

Ὁλόκληρη ἡ Ἅγία Γραφή εἶναι δική μας, ὀλόκληρη μᾶς προσφέρει μαθήματα, μᾶς προσφέρει πρότυπα. **Ὁλόκληρη** ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μᾶς βοηθᾷ νὰ καταλάβουμε τὸ Μυστήριο τοῦ Χριστοῦ. **Οἱ** Πατέρες τῆς ἐκκλησίας τὴν χρησιμοποιοῦσαν συνεχῶς, γιὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς πιστοὺς νὰ καταλάβουν τι ἐπιτέλεσε γιὰ χάρι μας ὁ Χριστός.

* * *

Εἴθε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ μᾶς φωτίζει στὴν μελέτη αὐτή, διότι δὲν μπορούμε νὰ ἀνακαλύψουμε τὸν Χριστὸ στὴν Ἅγία Γραφή, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, παρὰ μόνο μὲ τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Μιλᾶμε γιὰ «πνευματικὴ» μελέτη τῶν Γραφῶν. **Μία** τέτοια μελέτη δὲν εἶναι οὔτε ψυχαγωγικὴ, οὔτε βολικὴ, ἀλλὰ μελέτη ποὺ μᾶς ἀποκαλύπτει πρὸς τὰ ποῦ ἔτειναν ὅλα τὰ γεγονότα ποὺ ὁ Θεὸς οἰκονόμησε γιὰ τὸν ἐπίγειο Ἰσραὴλ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη. **Χάρι** στὸν ἐσωτερικὸ φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ μπορούμε νὰ δοῦμε καὶ νὰ καταλάβουμε πῶς ὅλα αὐτὰ

ἀνήγγελλαν, ἀναπαριστοῦσαν καὶ προεικόνιζαν αὐτὸ ποῦ ὁ Χριστὸς θὰ πραγματοποιοῦσε γιὰ μᾶς.

Ἐνας ἐρμηνευτής, ὁ ὁποῖος εἶχε κατανοήσει τὴν ἀλήθεια αὐτὴν, ἔφθασε νὰ πεῖ: «**Ἡ** Παλαιὰ Διαθήκη ἔλεγε τὶ θὰ ἦταν ὁ Χριστός, ἡ Καινὴ Διαθήκη μᾶς ἀποκαλύπτει ποιὸς εἶναι ὁ Χριστός». **Σ**τὸ φῶς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀκριβῶς μπορούμε πράγματι νὰ καταλάβουμε τὶ πέτυχε ὁ Χριστὸς γιὰ μᾶς μὲ τὸν θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασή του.

Ἄς παρακαλέσουμε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα νὰ μᾶς φωτίσει, νὰ μᾶς διδάξει νὰ ἀγαποῦμε νὰ μελετοῦμε μὲ εὐφροσύνη τὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **Ἀμήν!**

(*) π. Πλακίδας Deseille, Εἰσόδος στὸ Μυστήριον τῶν Μυστηρίων, σελ. 37-45, ἐκδόσεις «Ἑαρ», Ἰανουάριος 2019. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.